

DET TALTE ORD GÆLDER
Samråd den 8. oktober 2013

**Taleseddel til FOU samrådsspørgsmål G
vedrørende EH-101 helikopternes motorproblemer
tirsdag den 8. oktober 2013**

Taleseddel

FOU samrådsspørgsmål G

Spørgsmål G er stillet efter ønske af Troels Lund Poulsen (V).

Ministeren bedes redegøre for EH-101 helikopternes motorproblemers mulige indvirkning på helikopternes evne til operativ indsats i Afghanistan fra 2014.

Besvarelse af samrådsspørgsmål G

- Samrådsspørgsmål G bygger som bekendt bl.a. på besvarelsen af samrådsspørgsmål Ø den 6. juni i år. Som led i besvarelsen den 6. juni orienterede den daværende forsvarsminister bl.a. om status for afklaringen af omkostningsfordelingen for motorproblemerne mellem forsvaret og Rolls Royce Turbomeca.
- Jeg vil derfor indledningsvis give status for netop omkostningsfordelingen, inden jeg vil besvare selve spørgsmålet. I besvarelsen af samrådsspørgsmålet vil jeg komme ind på reparation af motorerne til helikopterne samt til klargøringen af troppetransportkapaciteten i øvrigt. På den baggrund vil jeg afslutningsvis gengive forsvarets seneste vurdering af muligheden for at udsende EH-101 helikopterne i internationale operationer fra medio 2014.

DET TALTE ORD GÆLDER

Omkostningsfordelingen mellem forsvaret og Rolls Royce Turbomeca

- Det blev på samrådet den 6. juni i år oplyst, at det var forsvarets vurdering, at de direkte relaterede merudgifter til problemerne med tilstoppede køleluftkanaler i brændkammeret og revner i den del af motoren, som fører komprimeret luft til brændkammeret på EH-101 motorerne ville udgøre omkring 75 mio. kr.
- På baggrund af det senest modtagne materiale fra Rolls-Royce Turbomeca, er det nu forsvarets vurdering, at udgifterne vil udgøre omkring 70 mio. kr., idet det dog skal bemærkes, at vurderingen af udgifterne er behæftet med en vis usikkerhed og ikke vil kunne opgøres endeligt, før alle berørte motorer er repareret.
- Forsvarets Materieltjeneste har den 29. juli modtaget et opdateret forslag fra Rolls-Royce Turbomeca til fordelingen af de anslåede ca. 70 mio. kr. mellem forsvaret og Rolls-Royce Turbomeca. Selskabet har i den forbindelse tilbudt at øge deres andel af udgifterne fra de 2,5 mio. euro (svarende til ca. 18,6 mio. kr.), som den tidligere forsvarsminister orienterede om på samrådet den 6. juni i år, til nu ca. 3,9 mio. euro (svarende til ca. 29 mio. kr.).
- Efter drøftelse med Kammeradvokaten har Forsvarets Materieltjeneste den 18. september meddelt Rolls-Royce Turbomeca, at forsvaret kan

tiltræde det opdaterede forslag, og det kontraktuelle grundlag for aftalen er underskrevet af parterne ultimo september 2013.

Status for reparation af motorer

- Den seneste status for EH-101 motorerne er, at forsvaret har 36 operative motorer ud af forsvarets samlede beholdning på 55 motorer. Da hver EH101-helikopter er udstyret med tre motorer, giver dette aktuelt mulighed for at udstyre 12 helikoptere med motorer.
- Den aktuelle plan for reparation af motorerne, som forsvaret har udarbejdet i samarbejde med Rolls-Royce Turbomeca, indebærer, at forsvaret forventer at have rådighed over 36 – 37 operative motorer medio 2014, hvilket inkluderer levering af op til seks af de ti nye motorer, der er anskaffet som en del af klargøringen til troppetransportrollen. At der ikke sker en forøgelse af antallet af operative motorer i forhold til situationen i dag, skyldes en forventning om en øget slidtage som følge af den omfattende træning i troppetransportopgaven, herunder bl.a. træning af såkaldte "Brown Out" operationer, som jeg vil vende tilbage til senere i min besvarelse.
- Det er forsvarets vurdering, at dette antal er tilstrækkeligt til dels at have de fornødne operative helikoptere, dels at have tilstrækkeligt med reservemotorer til at understøtte en udsendelse af EH-101 helikopterne i internationale operationer.

- Forsvaret har desuden oplyst, at man dagligt forholder sig til planen, og at man ugentligt afholder telefonmøder med Rolls-Royce Turbomeca med henblik på at kunne gribe ind, såfremt der fremkommer ændringer til planen.
- Det er således forswarets vurdering, at de aktuelle motorproblemer ikke vil kompromittere muligheden for at udsende EH-101 helikopterne i en international operation i troppe-transportrollen medio 2014.
- Det bør i forlængelse heraf bemærkes, at det er forswarets forventning, at en udsendelse af EH-101 helikopterne i en international operation vil medføre et ekstraordinært behov for vedligeholdelse af motorerne til EH-101 helikopterne efter udsendelsen. Baseret på de nuværende erfaringer med reparation af motorerne hos producenten, er det vurderingen, at denne ekstraordinære vedligeholdelse kan strække sig over 1 – 2 år.
- I løbet af denne periode forudses det, at antallet af operative motorer kan falde til omkring 26 motorer, hvilket muliggør udrustning af 8 af de 14 helikoptere med motorer. Det er forswarets vurdering, at dette er tilstrækkeligt til at kunne understøtte den nationale opgaveløsning og styrkeproduktion, og det er således vurderingen, at det ikke vil kompromittere evnen til at opretholde det hjemlige SAR beredskab.

Den øvrige klargøring af troppe-transporthelikopterkapaciteten

- Nu er der som bekendt andre forhold end motorerne, som også spiller ind på klargøringen af troppetransporthelikopterkapaciteten, hvorfor jeg vil benytte mig af lejligheden til at orientere om den seneste status for disse.
- Dels er der tale om en materielmæssig klargøring, dels en operativ klargøring, som omfatter uddannelse og træning af besætninger og jordpersonel.
- For så vidt angår den materielmæssige klargøring, så er der fortsat seks projekter, som er en forudsætning for udsendelsen. Disse projekter omfatter 1) bevæbning, 2) kabine og cockpit design, 3) anskaffelse af infrarøde kameraer og elektrooptiske systemer, 4) anskaffelse af nødvendigt støtteudstyr, 5) installation af elektroniske selvbeskyttelsessystemer og endelig 6) anskaffelse af yderligere ti motorer. Jeg vil i det efterfølgende give en kort status for de enkelte projekter.
- Projektet vedrørende bevæbning forløber planmæssigt, og levering af de første maskingeværer er gennemført i september måned i år. Selve affutagerne til maskingevæernerne leveres i løbet af foråret 2014. Forsvaret har indgået en aftale med Storbritannien om lån af affutager til brug for afprøvning og uddannelse indtil da. Det er forsvarets vurdering, at der ikke er risici i dette delprojekt, som vil påvirke muligheden for udsendelse af helikopterne fra medio 2014.

- Projektet vedrørende kabine og cockpit design forløber ligeledes planmæssigt. Projektet omfatter bl.a. ekstra pansring af kabine og cockpit, installation af night vision goggles, installation af yderligere kommunikationsudstyr mm. Modifikationen af den første helikopter er under færdiggørelse og godkendelse, hvorefter yderligere tre helikoptere modificeres i 2013. Disse fire helikoptere vil således være til rådighed for træning og udsendelse fra begyndelsen af 2014. Det er forswarets vurdering, at der ikke er risici i dette delprojekt, som vil påvirke muligheden for udsendelse af helikopterne fra medio 2014.
- For så vidt angår anskaffelse af infrarøde kameraer og elektrooptiske systemer, så forventes de første systemer leveret i december 2013. Det er forswarets hensigt at medbringe i alt fire systemer under udsendelsen, og der vurderes ikke at være risici, der påvirker muligheden for udsendelse af helikopterne fra medio 2014.
- Støtteudstyr omfatter bl.a. hangartelte og mobilkran, og der forventes indgået kontrakt i oktober 2013. Forsvaret vurderer, at der ikke er risici i dette delprojekt, som vil påvirke muligheden for udsendelse fra medio 2014.
- Installation af elektronisk selvbeskyttelsesudstyr er påbegyndt på den første helikopter og gennemføres samtidig med modifikation af kabine og cockpit design, som jeg omtalte tidligere. Også på dette område er

det forsvars vurdering, at der ikke er risici, der påvirker muligheden for udsendelse fra medio 2014.

- Leveringen af nye motorer indgår som en integreret del af den plan, der er udarbejdet i samarbejde med Rolls-Royce Turbomeca. Frem til medio 2014 forventes således op til seks nye motorer leveret. Som jeg nævnte tidligere, så følger forsvaret denne plan nøje, og det er vurderingen, at motorsituationen ikke vil kompromittere muligheden for at udsende helikopterne fra medio 2014.
- Udover de seks omtalte projekter indgik der et syvende i den materielmæssige klargøring af kapaciteten. Projektet omfattede udvidelse af vedligeholdelsesfaciliteterne i Aalborg og er gennemført.
- Projekterne forløber altså samlet set planmæssigt, og det er forsvarrets samlede vurdering, at der ikke er risici i projekterne, som påvirker muligheden for at udsende helikopterne fra medio 2014.
- Den materielmæssige klargøring af helikopterne er en forudsætning for den afsluttende del af den operative klargøring, herunder træning.
- Flyvertaktisk Kommando er ansvarlig for den operative klargøring, og Forsvarskommandoen har oplyst, at denne klargøring forløber planmæssigt.

- Uddannelse og træning af besætningerne til troppettransportrollen blev således igangsat primo 2013 og har indtil videre bl.a. omfattet deltagelse i øvelse PASTHUN JAGUAR i Storbritannien i februar og marts måned i år.
- I efteråret i år deltager danske EH-101 helikoptere med besætninger desuden i en taktisk troppettransport øvelse i El Centro i USA, hvor man bl.a. skal træne såkaldte "Brown Out" operationer, hvor start og landing foretages i områder med meget ørkensand, hvilket nedsætter sigtbarheden betragtelig. Desuden skal der trænes operationer i bjergrigt terræn, ligesom øvelsen vil tjene som deployeringstræning af kapaciteten generelt.
- Overordnet set forventer forsvaret, at den grundlæggende operative omskoling af besætningerne til troppettransportkapaciteten er tilendebragt med udgangen af 2013. På samme tidspunkt forventes den første EH-101 helikopter klargjort i den danske troppettransportkonfiguration.
- Første del af 2014 vil derfor blive anvendt til at uddanne og træne besætningerne på den dansk konfigurerede helikopter, ligesom der planlægges gennemført missionsforberedende uddannelse for det personel, det forventes at indgå i en udsendelse.

Den samlede vurdering af evnen til at udsende EH-101 helikopterne fra medio 2014

- Det er ingen hemmelighed, at forsvarets EH-101 helikoptere igennem en længere periode har været udfordret logistisk bl.a. pga. motorproblemer.
- Udfordringerne har affødt en række korrigerende tiltag i forsvaret og hos leverandørerne, og det er forsvarets vurdering, at disse tiltag har haft en tilfredsstillende effekt på kort sigt. Forsvarskommandoen oplyser således, at driftsudfordringerne ikke har kompromitteret EH-101 helikopternes samlede opgaveløsning.
- På længere sigt vil effekten af de korrigerende tiltag afhænge af overholdelse af reparations- og vedligeholdelsesaftalerne samt Rolls-Royce Turbomecas evne til at reparere motorerne i overensstemmelse med den plan, jeg tidligere omtalte.
- På baggrund af den nuværende situation, er det fortsat forsvarets vurdering, at EH-101 helikopterne vil kunne udsendes medio 2014 i henhold til Afghanistanplanen 2013 – 2014.
- Skulle der dukke uforudsete udfordringer op, så må vi naturligvis forholde os til eventuelle konsekvenser heraf.

- Det afslutter min besvarelse af samrådsspørgsmålet.